

Дані про автора**Микитченко Богдан Анатолійович,**

аспірант Київського національного університету будівництва і архітектури

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-5186-6210>e-mail: bmikitchenko@gmail.com**Data about the author****Bohdan Mykitchenko,**

Postgraduate student at Kyiv National University of Construction and Architecture

e-mail: bmikitchenko@gmail.com

УДК 336.22:339.9(477)

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18853387>

МОЛНАР О. С.

Імплементация принципів BEPS у національну модель державного регулювання трансфертного ціноутворення в Україні

Предметом дослідження є імплементация принципів BEPS у національну модель державного регулювання трансфертного ціноутворення в Україні.

Метою дослідження є поглиблений аналіз процесу імплементации принципів Плану дій BEPS у національну модель державного регулювання трансфертного ціноутворення в Україні.

Методи дослідження. У статті використані діалектичний метод наукового пізнання, метод аналізу і синтезу, порівняльний метод, метод узагальнення даних.

Результати роботи. У статті досліджено процес імплементации принципів Плану дій BEPS у національну модель державного регулювання трансфертного ціноутворення в Україні в контексті глобалізації, зростання ролі транснаціональних корпорацій та посилення мобільності капіталу. Розкрито інституційні та нормативні передумови трансформації українського податкового законодавства у зв'язку з приєднанням до Інклюзивної рамки BEPS та гармонізацією з рекомендаціями ОЕСР. Проаналізовано еволюцію принципу «втягнутої руки» в українській практиці трансфертного ціноутворення, зосереджено увагу на поглибленні функціонального та порівняльного аналізу, а також на пріоритеті економічної сутності операцій над їх юридичною формою.

Висновки. Імплементация принципів Плану дій BEPS у національну модель державного регулювання трансфертного ціноутворення в Україні має системний і багатовимірний характер та супроводжується зміною концептуальних засад податкового контролю. Дослідження дало можливість комплексно проаналізувати трансформацію українського законодавства і практики правозастосування у напрямі пріоритету економічної сутності операцій над їх формально-юридичним оформленням, посилення ролі принципу «втягнутої руки» та поглиблення методології функціонального і порівняльного аналізу. У результаті трансфертне ціноутворення поступово перетворюється на інструмент забезпечення справедливого розподілу податкової бази відповідно до реального створення економічної вартості в межах транснаціональних груп. Аналіз імплементации дій 8–10 та дії 13 Плану BEPS показав істотне підвищення рівня податкової прозорості, зокрема через запровадження трирівневої системи документації та розвиток ризик-орієнтованого підходу до податкового контролю. Одночасно встановлено, що ефективність цих змін значною мірою залежить від інституційної спроможності контролюючих органів, якості аналітичних інструментів і професійної підготовки кадрів, а також від можливості держави забезпечити баланс між посиленням фіскального контролю та збереженням сприятливого й передбачуваного бізнес-середовища. Обмежена практика застосування попередніх узгоджень ціноутворення та дефіцит релевантних порівняльних даних є чинниками, що стримують повну реалізацію потенціалу стандартів BEPS в українських умовах. Перспективи подальших наукових досліджень необхідно пов'язувати з аналізом практики правозастосування норм трансфертного ціноутворення, оцінкою ефективності ризик-орієнтованих моделей податкового контролю та дослідженням можливостей розвитку інституту попередніх узгоджень ціноутворення в Україні. Важливим напрямом є також вивчення впливу цифровізації економіки на еволюцію трансфертного ціноутворення.

Ключові слова: державне регулювання трансфертного ціноутворення, BEPS, трансфертне ціноутворення, державне регулювання, принцип «втягнутої руки», контрольовані операції, податковий контроль, правове забезпечення, інституційне забезпечення.

OLEKSANDR MOLNAR

Implementation of BEPS principles into the national model of state regulation of transfer pricing in Ukraine

The subject of the study is the implementation of the BEPS principles into the national model of state regulation of transfer pricing in Ukraine.

The purpose of the study is an in-depth analysis of the process of implementing the principles of the BEPS Action Plan into the national model of state regulation of transfer pricing in Ukraine.

Research methods. The article uses the dialectical method of scientific knowledge, the method of analysis and synthesis, the comparative method, and the method of data generalization.

Results of the work. The article examines the process of implementing the principles of the BEPS Action Plan into the national model of state regulation of transfer pricing in Ukraine in the context of globalization, the growing role of transnational corporations, and increased capital mobility. The institutional and regulatory prerequisites for the transformation of Ukrainian tax legislation in connection with joining the BEPS Inclusive Framework and harmonization with OECD recommendations are revealed. The evolution of the arm's length principle in Ukrainian transfer pricing practice is analyzed, with a focus on deepening functional and comparative analysis, as well as on the priority of the economic substance of transactions over their legal form.

Conclusions. The implementation of the BEPS Action Plan principles into the national model of state regulation of transfer pricing in Ukraine is systemic and multidimensional in nature and is accompanied by a change in the conceptual foundations of tax control. The study made it possible to comprehensively analyze the transformation of Ukrainian legislation and law enforcement practice in the direction of the priority of the economic substance of transactions over their formal and legal registration, strengthening the role of the arm's length principle and deepening the methodology of functional and comparative analysis. As a result, transfer pricing is gradually becoming a tool for ensuring a fair distribution of the tax base in accordance with the real creation of economic value within transnational groups. The analysis of the implementation of actions 8–10 and action 13 of the BEPS Plan has shown a significant increase in the level of tax transparency, in particular through the introduction of a three-tiered documentation system and the development of a risk-based approach to tax control. At the same time, it was established that the effectiveness of these changes largely depends on the institutional capacity of regulatory authorities, the quality of analytical tools and professional training of personnel, as well as on the ability of the state to ensure a balance between strengthening fiscal control and maintaining a favorable and predictable business environment. The limited practice of applying advance pricing agreements and the lack of relevant comparative data remain factors that hinder the full realization of the potential of BEPS standards in Ukrainian conditions. The prospects for further scientific research should be linked to the analysis of the practice of applying transfer pricing rules, assessing the effectiveness of risk-based tax control models, and studying the possibilities of developing the institution of advance pricing agreements in Ukraine. An important direction is also the study of the impact of digitalization of the economy on the evolution of transfer pricing.

Keywords: state regulation of transfer pricing, BEPS, transfer pricing, state regulation, arm's length principle, controlled transactions, tax control, legal support, institutional support.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується поглибленням глобалізаційних процесів, цифровізацією бізнес-моделей та зростанням ролі транснаціональних корпорацій, що суттєво ускладнює завдання держав у сфері забез-

печення ефективного та справедливого оподаткування. Використання внутрішньогрупових операцій як інструменту оптимізації податкових зобов'язань призводить до системного розмивання податкової бази та переміщення прибутків у низькоподаткові юрисдикції, що підриває

фіскальну спроможність національних економік. Для України ця проблема набуває особливої гостроти з огляду на відкритість економіки, значну залежність від зовнішньоекономічних зв'язків та потребу у стабільних бюджетних надходженнях в умовах структурних реформ і макроекономічних викликів. Імплементация принципів Плану дій BEPS у національну модель державного регулювання трансфертного ціноутворення розглядається як необхідна відповідь на ці виклики, однак супроводжується складними питаннями адаптації міжнародних стандартів до національних інституційних, економічних і правових реалій, що потребує поглибленого наукового осмислення відповідних процесів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематика трансфертного ціноутворення та протидії держави розмиванню податкової бази широко представлена у працях зарубіжних і вітчизняних науковців. Так, теоретичні аспекти трансфертного ціноутворення та його державного регулювання дослідили Борейко Н. [1], Брехов С. [1], Брояков С. [3], Варналії З. [2], Дейнека В. [1], Котенко А. [3], Краєвський В. [13], Кругляк В. [1], Купер Дж. [12], Курілов Є. [1], Лекарь С. [2], Лопрік Дж. [12], Мацур С. [2], Мискін Ю. [10], Мішин М. [3], Мохіндра К. [12], Рендалл Ф. [12] та інші вчені. Різні аспекти міжнародного обміну інформацією для податкових цілей висвітлили Долженко І. [8], Жиглей І. [5], Красюк Ю. [7], Криштопа І. [4], Кучерява М. [6; 9], Легенчук С. [5], Ловінська Л. [6], Ніколенко Л. [4; 7], Олейнікова Л. [8], Олійник Я. [6; 9], Чухраєва Н. [11], та інші науковці. Ризикоорієнтований підхід в системі контролю за трансфертним ціноутворенням дослідили Мискін Ю. [10] та Скорик М. [10]. При цьому, питання комплексної оцінки впливу принципів BEPS на формування національної моделі державного регулювання трансфертного ціноутворення в Україні, з урахуванням як нормативних, так і інституційних змін, залишаються недостатньо систематизованими та потребують подальшого розвитку.

Мета статті – поглиблений аналіз процесу імплементации принципів Плану дій BEPS у національну модель державного регулювання трансфертного ціноутворення в Україні.

Виклад основного матеріалу. Імплементация принципів Плану дій BEPS у національну модель державного регулювання трансфертного ціноутворення в Україні об'єктивно зумовлена

структурними трансформаціями світової економіки, посиленням мобільності капіталу та інтенсифікацією діяльності транснаціональних корпорацій, які частіше використовують відмінності між національними податковими системами для мінімізації сукупного податкового навантаження. У цих умовах традиційні інструменти податкового контролю є недостатньо ефективними для запобігання розмиванню податкової бази та штучному виведенню прибутків у юрисдикції з пільговим або нульовим оподаткуванням. Для України, як відкритої економіки з істотною часткою зовнішньоекономічних операцій та значною присутністю міжнародних корпоративних груп, проблема ерозії податкової бази набуває особливої актуальності (за оцінками Tax Justice Network у 2024 році вони склали 268,0 млн доларів США [15]), оскільки безпосередньо впливає на фіскальну стабільність, можливості фінансування публічних видатків та реалізацію соціально-економічної політики держави. Приєднання України до Інклюзивної рамки BEPS є важливим інституційним кроком, що показав готовність держави інтегруватися у глобальну систему міжнародного податкового співробітництва та прийняти зобов'язання щодо імплементации мінімальних стандартів ОЕСР у сфері протидії агресивному податковому плануванню. Це зумовило необхідність глибокої трансформації національного податкового законодавства, зокрема в частині регулювання трансфертного ціноутворення, яке розглядається як один із головних каналів перерозподілу прибутків у межах транснаціональних груп. Гармонізація українських норм із рекомендаціями ОЕСР [14] передбачала не лише формальне відтворення міжнародних підходів у Податковому кодексі, а й поступову зміну філософії податкового контролю – від формально-юридичної оцінки операцій до аналізу їх економічної сутності та реального впливу на формування податкових зобов'язань. Основним елементом цієї трансформації є посилення ролі принципу «витагнутої руки», який у межах концепції BEPS набуває системоутворюючого значення як універсальний критерій оцінки відповідності умов контрольованих операцій ринковим. В українській практиці трансфертного ціноутворення цей принцип зазнав суттєвої еволюції – від декларативного закріплення до більш глибокої методологічної деталізації та практичної реалізації. Було розширено перелік допусти-

мих методів визначення відповідності цін ринковому рівню, уточнено ієрархію їх застосування та посилено вимоги до обґрунтування вибору конкретного методу з урахуванням характеру операції, функціонального профілю сторін та доступності порівняльної інформації.

Важливою складовою імплементації принципів BEPS є вдосконалення порівняльного аналізу як основного інструменту доведення відповідності умов контрольованих операцій принципу «витягнутої руки». Українське законодавство та адміністративна практика поступово орієнтуються на використання більш репрезентативних та економічно обґрунтованих вибірок зіставних операцій або компаній, із підвищеною увагою до критеріїв зіставності, таких як функції, активи, ризики, умови ринку та бізнес-стратегії. Це відповідає рекомендаціям ОЕСР щодо недопущення формального підбору аналогів, який зможе спотворювати результати аналізу та не відображати реальних ринкових умов. Особливе значення в контексті BEPS надається функціональному аналізу, який у національній моделі державного регулювання трансфертного ціноутворення набув більш глибокого та змістовного характеру. Йдеться не лише про формальний опис функцій сторін контрольованої операції, а про комплексну оцінку того, яка сторона фактично створює економічну вартість, контролює основні ризики та володіє або використовує стратегічно важливі активи. У цьому контексті українське регулювання поступово відходить від підходів, за яких розподіл прибутку визначався переважно на підставі договірних умов, і переходить до аналізу реальної поведінки сторін та їх внеску у створення доданої вартості. Узгодження формального ціноутворення з фактичним розподілом функцій, активів і ризиків є одним із фундаментальних принципів BEPS, спрямованих на протидію практикам переміщення прибутків без відповідного економічного підґрунтя. В українських реаліях це означає посилення уваги до операцій із пов'язаними особами, зареєстрованими в низькоподаткових юрисдикціях, а також до структур, у яких основні управлінські рішення та контроль над ризиками формально локалізовані за межами України, тоді як фактична економічна діяльність здійснюється на її території. Реалізація підходу пріоритету економічної сутності над юридичною формою дає можливість більш адекватно оцінювати податко-

ві наслідки таких операцій і мінімізувати можливість для агресивного податкового планування.

Імплементація дій 8–10 Плану BEPS у національну модель державного регулювання трансфертного ціноутворення в Україні є концептуальним зсувом у підходах до оподаткування внутрішньогрупових операцій, які традиційно використовувалися транснаціональними корпораціями як основні інструменти перерозподілу прибутку. Зазначені дії BEPS спрямовані на усунення розриву між місцем створення економічної вартості та місцем її оподаткування, що має особливе значення для операцій з нематеріальними активами, фінансових транзакцій і внутрішньокорпоративних послуг, які характеризуються високим рівнем мобільності та складністю економічної оцінки. В українських умовах їх імплементація зумовила необхідність переосмислення як нормативних підходів, так і практики податкового контролю, з акцентом на реальний економічний зміст операцій.

Операції з нематеріальними активами традиційно розглядаються як один із найбільш вразливих сегментів трансфертного ціноутворення з точки зору ризиків розмивання податкової бази, оскільки права інтелектуальної власності легко переміщуються між юрисдикціями без відповідного переміщення виробничих чи управлінських функцій. У межах імплементації дій BEPS українське законодавство посилило вимоги до ідентифікації сторони, яка фактично здійснює основні функції (створення, вдосконалення, підтримка, захист і використання нематеріальних активів), що є визначальним для розподілу прибутку від їх комерціалізації. Формальне володіння правами інтелектуальної власності без реального контролю над ризиками та без здійснення відповідних функцій більше не визнається достатньою підставою для отримання значної частки прибутку, що відповідає логіці BEPS щодо пріоритету економічної сутності над правовою формою. Аналогічні трансформації відбулися і в підходах до оподаткування внутрішньогрупових фінансових операцій, зокрема позик, гарантій та інших форм фінансування. У національній моделі державного регулювання трансфертного ціноутворення було посилено вимоги до аналізу кредитоспроможності позичальника, економічної доцільності залучення фінансування та відповідності умов фінансових інструментів ринковим. Запровадження більш жорстких критеріїв економічного

обґрунтування дає можливість обмежити практики штучного завищення відсоткових ставок або використання надмірного боргового фінансування з метою виведення прибутку у низькоподатковій юрисдикції через відсоткові платежі. У цьому контексті дії BEPS сприяли інтеграції трансфертного ціноутворення з іншими інструментами протидії агресивному податковому плануванню, зокрема правилами тонкої капіталізації.

Внутрішньокорпоративні послуги також зазнали суттєвого перегляду внаслідок імплементації дій 8–10 BEPS. Українське законодавство та податкова практика дедалі більше орієнтуються на перевірку фактичного надання послуг, їх економічної корисності для отримувача та відповідності рівня винагороди ринковим умовам. Запровадження критеріїв ділової мети та фактичної користі обмежує можливість включення до податкових витрат платежів за номінальні або дублюючі послуги, які не створюють доданої вартості для платника податків. Це має принципове значення для запобігання використанню внутрішньогрупових сервісних центрів як інструментів виведення прибутку без реального економічного підґрунтя.

Системним елементом імплементації BEPS у сфері трансфертного ціноутворення є впровадження трирівневої системи документації відповідно до дії 13 Плану BEPS, яка істотно змінила інформаційну архітектуру податкового контролю в Україні. Це питання достатньо комплексно розкрито у вітчизняних наукових працях [4; 5; 6; 7; 8; 9]. Локальна документація зосереджена на детальному аналізі конкретних контрольованих операцій платника податків, глобальна документація забезпечує розуміння загальної структури транснаціональної групи, її бізнес-моделі, ланцюгів створення вартості та політики трансфертного ціноутворення, тоді як звіт у розрізі країн надає агреговану інформацію про розподіл доходів, прибутків, податків і економічної присутності групи між юрисдикціями. Сукупність цих інструментів дає можливість контролюючим органам здійснювати комплексний аналіз податкових ризиків і виявляти невідповідності між місцем створення вартості та місцем оподаткування прибутку. Запровадження трирівневої документації суттєво підвищило рівень податкової прозорості та наблизило Україну до стандартів автоматичного обміну податковою інформацією, що є важливою передумовою ефективною міжнародної співпра-

ці у сфері оподаткування [6]. Водночас для платників податків, особливо для учасників великих міжнародних груп, це означало істотне зростання адміністративного навантаження, пов'язаного зі збором, систематизацією та аналізом значних обсягів фінансової й нефінансової інформації. У цьому контексті актуалізується питання досягнення балансу між фіскальними інтересами держави та необхідністю збереження конкурентоспроможного та передбачуваного податкового середовища, яке не стримувало б інвестиційну активність та інтеграцію українського бізнесу у глобальні ланцюги створення вартості. Таким чином, імплементація дій 8–10 та дії 13 Плану BEPS у національну модель регулювання трансфертного ціноутворення в Україні має системний характер і сприяє формуванню більш економічно обґрунтованого та справедливого механізму оподаткування внутрішньогрупових операцій. Одночасно ефективність цих змін значною мірою залежить від інституційної спроможності контролюючих органів і можливості держави забезпечити баланс між посиленням податкового контролю та підтримкою сталого економічного розвитку.

Імплементація принципів BEPS у сфері трансфертного ціноутворення в Україні зумовила істотні зміни не лише у нормативно-правовому регулюванні, але і в інституційних механізмах державного податкового контролю, що відображає загальносвітову тенденцію переходу від суто формалізованих перевірок до аналітично обґрунтованих, ризик-орієнтованих моделей адміністрування податків. У контексті BEPS трансфертне ціноутворення розглядається як сфера підвищеного податкового ризику, що потребує концентрації ресурсів контролюючих органів на операціях і платниках податків, які мають найбільший потенціал для розмивання податкової бази. Відповідно, українська податкова служба поступово впроваджує підходи, засновані на попередній ідентифікації ризиків, використанні кількісних і якісних індикаторів, а також на аналізі поведінкових та фінансових характеристик платників податків [10]. Розвиток ризик-орієнтованого підходу тісно пов'язаний із розширенням застосування аналітичних інструментів для виявлення агресивного податкового планування. Імплементація стандартів BEPS, зокрема трирівневої документації та звітності у розрізі країн, створила інформаційні передумови для більш

глибокого аналізу ланцюгів створення вартості, структури транснаціональних груп та розподілу прибутків між юрисдикціями. На цій основі контролюючі органи отримують можливість виявляти невідповідності між рівнем економічної присутності платника податків в Україні та обсягами задекларованого прибутку, а також ідентифікувати операції з підвищеним ризиком маніпулювання трансфертними цінами. Такий підхід сприяє підвищенню ефективності податкового контролю, зменшуючи при цьому надмірний тиск на сумлінних платників податків.

Важливим елементом інституційної трансформації, зумовленої імплементацією BEPS, є розвиток інструментів превентивного податкового регулювання, серед яких особливе місце посідають попередні узгодження ціноутворення (APA). У міжнародній практиці APA розглядаються як ефективний механізм забезпечення правової визначеності для платників податків і зменшення кількості податкових спорів, оскільки дають можливість заздалегідь погодити з податковими органами методологію визначення трансфертних цін для конкретних операцій або груп операцій. В українських реаліях потенціал цього інструменту є значним, з огляду на високу конфліктність сфери трансфертного ціноутворення та складність економічної інтерпретації багатьох внутрішньогрупових операцій. Разом із тим практика застосування попередніх узгоджень ціноутворення в Україні залишається обмеженою, що зумовлено як інституційними, так і практичними чинниками. Серед них – недостатній рівень довіри між платниками податків і контролюючими органами, тривалість і складність процедур узгодження, а також обмеженість кадрових і аналітичних ресурсів податкової служби для опрацювання складних економічних моделей ціноутворення. У цьому контексті подальший розвиток інституту APA потребує не лише вдосконалення нормативного регулювання, а й формування сталої адміністративної практики, орієнтованої на партнерську взаємодію держави з бізнесом. Одночасно процес імплементації BEPS у національну модель державного регулювання трансфертного ціноутворення супроводжується низкою системних проблем, що обмежують ефективність запроваджених змін. Однією з основних є недостатня адаптованість міжнародних стандартів до специфіки національної економіки, яка характеризується обмеженою кількістю

публічних зіставних компаній, значною часткою сировинних галузей та високим рівнем макроекономічної волатильності. Це ускладнює застосування класичних методів порівняльного аналізу та потребує більш гнучких підходів до інтерпретації принципу «втягнутої руки». Суттєвим обмеженням також залишається доступ до якісних баз порівняльних даних, які є важливими для обґрунтування трансфертних цін як з боку платників податків, так і з боку контролюючих органів. Використання міжнародних комерційних баз даних часто пов'язане з високими витратами та не завжди забезпечує належну зіставність із умовами українського ринку, що підвищує рівень суб'єктивізму у податкових спорах. Додатково ускладнює ситуацію нестача фахової експертизи у сфері трансфертного ціноутворення, яка проявляється як у бізнес-середовищі, так і в органах податкового адміністрування, особливо щодо складних операцій з нематеріальними активами, фінансовими інструментами та інтегрованими бізнес-моделями.

За таких умов подальше вдосконалення національної моделі державного регулювання трансфертного ціноутворення потребує комплексного підходу, що поєднує розвиток методологічної бази, підвищення інституційної спроможності податкової служби та інвестування у професійну підготовку кадрів. Важливим є розвиток постійного та структурованого діалогу між державою і платниками податків, який сприятиме формуванню єдиного розуміння економічної сутності операцій, зменшенню рівня конфліктності та підвищенню довіри до податкової системи в цілому. У довгостроковій перспективі саме така взаємодія є необхідною передумовою ефективної реалізації принципів BEPS та їх адаптації до умов національної економіки. Таким чином, імплементація принципів BEPS у державне регулювання трансфертного ціноутворення в Україні є складним, багатовимірним процесом, що поєднує законодавчі, інституційні та практичні трансформації. Її результативність значною мірою залежить від послідовності державної податкової політики, якості правозастосування та здатності національної економіки інтегруватися у глобальну систему міжнародного податкового співробітництва.

Висновки

Імплементація принципів Плану дій BEPS у національну модель державного регулювання транс-

фертного ціноутворення в Україні має системний і багатовимірний характер та супроводжується зміною концептуальних засад податкового контролю. Дослідження дало можливість комплексно проаналізувати трансформацію українського законодавства і практики правозастосування у напрямі пріоритету економічної — лення ролі принципу «витагнутої руки» та поглиблення методології функціонального і порівняльного аналізу. У результаті трансфертне ціноутворення поступово перетворюється на інструмент забезпечення справедливого розподілу податкової бази відповідно до реального створення економічної вартості в межах транснаціональних груп. Аналіз імплементації дій 8–10 та дії 13 Плану BEPS показав істотне підвищення рівня податкової прозорості, зокрема через запровадження трирівневої системи документації та розвиток ризик-орієнтованого підходу до податкового контролю. Одночасно встановлено, що ефективність цих змін значною мірою залежить від інституційної спроможності контролюючих органів, якості аналітичних інструментів і професійної підготовки кадрів, а також від можливості держави забезпечити баланс між посиленням фіскального контролю та збереженням сприятливого й передбачуваного бізнес-середовища. Обмежена практика застосування попередніх узгоджень ціноутворення та дефіцит релевантних порівняльних даних є чинниками, що стримують повну реалізацію потенціалу стандартів BEPS в українських умовах. Перспективи подальших наукових досліджень необхідно пов'язувати з аналізом практики правозастосування норм трансфертного ціноутворення, оцінкою ефективності ризик-орієнтованих моделей податкового контролю та дослідженням можливостей розвитку інституту попередніх узгоджень ціноутворення в Україні. Важливим напрямом є також вивчення впливу цифровізації економіки на еволюцію трансфертного ціноутворення.

Список використаних джерел:

1. Борейко Н. М., Брехов С. С., Дейнека В. Ф., Кругляк В. В., Курілов Є. А. та ін. Удосконалення моніторингу контрольованих операцій та оцінювання ризиків з питань трансфертного ціноутворення: монографія / заг. ред.: С. С. Брехов. Ірпінь, 2021. 193 с.

2. Варналій З. С., Лекарь С. І., Мацур С. М. Трансфертне ціноутворення: сутність та методи застосування: монографія. Хмельницький, 2021. 148 с.

3. Котенко А. М., Мішин М. О., Брояков С. В. та ін. Трансфертне ціноутворення: сучасний стан та проблеми правозастосування: монографія / ред. А. М. Котенко; Нац. акад. прав. наук України; НДІ прав. забезп. інновац. розвитку. Харків: Право, 2021. 162 с.

4. Криштопа І. І., Ніколенко Л. А. Звітування у розрізі країн: міжнародний досвід впровадження. Фінанси України. 2021. № 6. С. 29–39.

5. Легенчук С. Ф., Жиглей І. В. Звіт у розрізі країн міжнародної групи компаній: історія виникнення та проблеми формування в контексті удосконалення системи обліку. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2022. № 1 (51). С. 9–16.

6. Ловінська Л. Г., Олійник Я. В., Кучерява М. В. Імплементація міжнародних рекомендацій щодо запровадження трирівневої моделі документації з трансфертного ціноутворення в Україні. Фінанси України. 2020. № 9. С. 95–109.

7. Ніколенко Л. А. Красюк Ю. М. Автоматизація підготовки звітності в розрізі країн для податкового адміністрування з метою протидії BEPS. Актуальні питання у сучасній науці. Серія: Економіка. 2022. Вип. 2. С. 235–248.

8. Олейнікова Л. Г., Долженко І. І. Удосконалення податкового контролю в Україні на основі реалізації інструментів плану BEPS та автоматичного обміну інформацією. Наукові праці НДФІ. 2020. № 3. С. 79–94.

9. Олійник Я. В., Кучерява М. В. Оцінка готовності України до міжнародного автоматичного обміну інформацією в податкових цілях. Фінанси України. 2021. № 2. С. 85–97.

10. Скорик М., Мискін Ю. Ризикоорієнтоване управління в системі контролю трансфертного ціноутворення компанії. Mechanism of an Economic Regulation. 2024. № 1 (103). С. 46–50. DOI: <https://doi.org/10.32782/mer.2024.103.07>

11. Чухраєва Н. М. Міжнародний досвід та типові помилки забезпечення конфіденційності, захисту та використання інформації звітності СbС. Наукові праці НДФІ. 2021. № 2. С. 146–159.

12. Cooper J., Randall F., Loeprick J., Mohindra K. Transfer Pricing and Developing Economies. A Handbook for Policy Makers and Practitioners. (Directions in Development – Public Sector Governance). Washington: World Bank Publications, 2017. 288 p.

13. Kraievskiy V., Myskin Y. The essence of double taxation in transfer pricing. Науковий погляд: економіка та управління. 2024. № 1 (85). С. 23–27.

14. OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations. Paris: OECD Publishing, 2022. 658 p. URL: <https://www.oecd.org/tax/transfer-pricing/>

oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2022/01/oecd-transfer-pricing-guidelines-for-multinational-enterprises-and-tax-administrations-2022_57104b3a/Oe655865-en.pdf

15. State of Tax Justice 2024. November 2024. 80 p. URL: <https://taxjustice.net/wp-content/uploads/2024/11/State-of-Tax-Justice-2024-English-Tax-Justice-Network.pdf>

References:

1. Boreiko, N. M., Brekhov, S. S., Deineka, V. F., Kruhljak, V. V., Kurilov, Ye. A., et al. (2021). Udoskonalennya monitorynhu kontrol'ovanykh operatsiy ta otsynuyannya ryzykiv z pytan' transfertnoho tsinoutvorennya [Improvement of monitoring of controlled transactions and risk assessment in transfer pricing]. Irpin. [in Ukrainian].

2. Varnalii, Z. S., Lekar, S. I., & Matsur, S. M. (2021). Transfertne tsinoutvorennya: sutnist' ta metody zastosuvannya [Transfer pricing: essence and methods of application]. Khmelnytskyi. [in Ukrainian].

3. Kotenko, A. M., Mishyn, M. O., Broiakov, S. V., et al. (2021). Transfertne tsinoutvorennya: suchasnyy stan ta problemy pravozastosuvannya Transfer pricing: current state and problems of law enforcement. Kharkiv: Pravo. [in Ukrainian].

4. Kryshtopa, I. I., & Nikolenko, L. A. (2021). Zvituvannya u rozrizi krayin: mizhnarodnyy dosvid vprovadzhennya Country-by-country reporting: international experience of implementation. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine*, 6, 29–39. [in Ukrainian].

5. Lehenchuk, S. F., & Zhyhlei, I. V. (2022). Zvit u rozrizi krayin mizhnarodnoyi hrupy kompaniy: istoriya vynyknennya ta problemy formuvannya v konteksti udoskonalennya systemy obliku [Country-by-country report of an international group of companies: history of origin and problems of formation in the context of improving the accounting system]. *Problemy teorii ta metodolohiyi bukhhalters'koho obliku, kontrolyu i analizu – Problems of Theory and Methodology of Accounting, Control and Analysis*, 1 (51), 9–16. [in Ukrainian].

6. Lovinska, L. H., Oliinyk, Ya. V., & Kucheriava, M. V. (2020). Implementatsiya mizhnarodnykh rekomendatsiy shchodo zaprovadzhennya tryrivnevoyi modeli dokumentatsiyi z transfertnoho tsinoutvorennya v Ukraini [Implementation of international recommendations on introducing a three-tier transfer pricing documentation model in Ukraine]. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine*, 9, 95–109. [in Ukrainian].

7. Nikolenko, L. A., & Krasiuk, Yu. M. (2022). Avtomaty-zatsiya pidhotovky zvitnosti v rozrizi krayin dlya podatkov-

ho administruvannya z metoyu protydyiy VERS [Automation of preparation of country-by-country reporting for tax administration to counteract BEPS]. *Aktual'ni pytannya u suchasny nautsi. Seriya: Ekonomika – Topical Issues in Modern Science. Series: Economics*, 2, 235–248. [in Ukrainian].

8. Oleinikova, L. H., & Dolzhenko, I. I. (2020). Udoskonalennya podatkovoho kontrolyu v Ukraini na osnovi realizatsiyi instrumentiv planu BEPS ta avtomatychnoho obminu informatsiyeyu [Improvement of tax control in Ukraine based on the implementation of BEPS plan instruments and automatic exchange of information]. *Naukovi pratsi NDFI – Scientific Works of NDFI*, 3, 79–94. [in Ukrainian].

9. Oliinyk, Ya. V., & Kucheriava, M. V. (2021). Otsinka hotovnosti Ukrainy do mizhnarodnoho avtomatychnoho obminu informatsiyeyu v podatkovykh tsilyakh [Assessment of Ukraine's readiness for international automatic exchange of information for tax purposes]. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine*, 2, 85–97. [in Ukrainian].

10. Skoryk, M., & Myskin, Y. (2024). Ryzykooriyentovane upravlinnya v systemi kontrolyu transfertnoho tsinoutvorennya kompaniyi [Risk-oriented management in the system of transfer pricing control of a company]. *Mechanism of an Economic Regulation*, 1 (103), 46–50. DOI: <https://doi.org/10.32782/mer.2024.103.07> [in Ukrainian].

11. Chukhraieva, N. M. (2021). Mizhnarodnyy dosvid ta typovi pomylky zabezpechennya konfidentsiynosti, zakhystu ta vykorystannya informatsiyi zvitnosti CbC [International experience and typical mistakes in ensuring confidentiality, protection and use of CbC reporting information]. *Naukovi pratsi NDFI – Scientific Works of NDFI*, 2, 146–159. [in Ukrainian].

12. Cooper, J., Randall, F., Loeprick, J., & Mohindra, K. (2017). *Transfer Pricing and Developing Economies: A Handbook for Policy Makers and Practitioners*. Washington: World Bank Publications, 288 p.

13. Kraievskyi, V., & Myskin, Y. (2024). The essence of double taxation in transfer pricing. *Naukovyy pohlyad: ekonomika ta upravlinnya – Scientific View: Economics and Management*, 1 (85), 23–27.

14. OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations. (2022). Paris: OECD Publishing. Retrieved from https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2022/01/oecd-transfer-pricing-guidelines-for-multinational-enterprises-and-tax-administrations-2022_57104b3a/Oe655865-en.pdf

15. State of Tax Justice 2024. (2024). Retrieved from <https://taxjustice.net/wp-content/uploads/2024/11/State-of-Tax-Justice-2024-English-Tax-Justice-Network.pdf>

Дані про автора

Молнар Олександр Сергійович,

к.е.н., доцент, завідувач кафедри економіки, підприємства та торгівлі, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4509-2602>

e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Data about the author

Oleksandr Molnar,

PhD of Economics, Associate Professor, Head of the Department of Economics, Entrepreneurship and Trade, Uzhgorod National University

e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18853393>

ОКСЕНЧУК Р. О.

Вплив технологій сталого розвитку на стратегічне управління та ефективність девелоперських компаній у динамічному ринковому середовищі

Предметом дослідження є вплив технологій сталого розвитку на формування стратегічного управління та підвищення ефективності девелоперських компаній у динамічному ринковому середовищі. У фокусі роботи перебувають питання інтеграції екологічних, соціальних та економічних принципів у систему корпоративного управління, а також розробка методів оцінювання впливу сталих технологій на результативність девелоперських проєктів. Предмет охоплює аналіз трансформаційних процесів, що відбуваються внаслідок запровадження енергоефективних, інноваційних і соціально орієнтованих технологій, які забезпечують конкурентоспроможність компаній на глобальному ринку. Особлива увага приділяється розробці управлінських моделей, що поєднують довгострокові економічні цілі з екологічною збалансованістю та соціальною відповідальністю. Таким чином, предметом є системне вивчення того, як технології сталого розвитку впливають на стратегічну гнучкість, ризикостійкість і операційну ефективність девелоперських компаній, формуючи нові стандарти корпоративного управління.

Метою статті є обґрунтування ролі технологій сталого розвитку як ключового чинника підвищення стратегічної ефективності девелоперських компаній у динамічному ринковому середовищі. У межах дослідження визначено основні напрями інтеграції екологічно орієнтованих інновацій у систему стратегічного управління підприємствами. Метою також є формування науково-методичних засад оцінювання впливу сталих технологій на економічні, соціальні та екологічні показники діяльності компаній. Практичний аспект роботи полягає в розробці рекомендацій щодо удосконалення управлінських рішень, орієнтованих на сталий розвиток, підвищення ефективності та довгострокової конкурентоспроможності девелоперських підприємств.

Методологія проведення роботи. Методологічну основу дослідження становлять системний, аналітичний та міждисциплінарний підходи, що дозволяють комплексно оцінити вплив технологій сталого розвитку на стратегічні аспекти управління девелоперськими компаніями. Використано методи порівняльного аналізу для зіставлення традиційних і сталих управлінських практик, економіко-математичні методи – для кількісного оцінювання ефективності впровадження енергоефективних і екологічних технологій. Застосовано кореляційно-регресійний аналіз для виявлення залежностей між технологічними інноваціями та фінансовими показниками компаній. Метод SWOT-аналізу використано для визначення сильних і слабких сторін технологічної трансформації, а PESTEL-аналіз – для оцінки впливу зовнішніх чинників сталого розвитку. Також застосовано методи сценарного моделювання та системної динаміки для прогнозування наслідків запровадження технологій сталого розвитку в умовах ринкової мінливості. Для візуалізації результатів і побудови аналітичних висновків використано інструменти Business Intelligence (BI) та GIS-моделювання. Методологічна база забезпечує багатовимірне дослідження, яке поєднує економічну аналітику, екологічну оцінку та стратегічне планування.

Результати роботи. У результаті проведеного дослідження визначено, що запровадження технологій сталого розвитку має мультиплікативний вплив на стратегічну ефективність девелопер-